

Після повернення з першої подорожі до сицилійських Сіракуз в Афіни (386 – 387р. до н.е.), Платон вирішив стати громадським вчителем-філософом. Місцем своєї викладацької діяльності він обрав популярну серед афінян гімназію Академія, одну з найстаріших зон відпочинку та дозвілля афінських мешканців. На відміну від Лікею та Кіносарг, вона знаходилась на північному заході від Афін. Назва гімназії пішла начебто від імені аттичного героя Академа, котрий задовго до Платона подарував свою земельну ділянку Афінам. Гімназія Академія знаходилась в прекрасному громадському парку, була оточена колонадами. Вона включала тінисті алеї з лавами для сидіння, рівні майданчики, портики, лазні, закриті і відкриті простори для гімнастичних вправ, прогулянок, вчених та звичайних бесід тощо. Пізніше Платон викупив частину території з садом, який став спадкоємною власністю послідовників Платона у керівництві Академією як освітньою і науково-філософською спільнотою.

Авторитетний знавець історії платонівської Академії Микола Дроздов зазначає: „Хоча спільнота ця переслідувала власне науково-філософські і загальноосвітні цілі, але юридично вона могла розглядатись як релігійна асоціація, заснована на одному, спільному для всіх членів культурі, а саме культурі Муз, котрі вважались покровительницями наук і мистецтв і шанувувались переважно в школах... Святилище Муз (або музей, Μουσείον) було влаштоване самим Платоном...” (180,9-10). В цьому ж святилищі згодом з’явилась статуя самого Платона, який чествовався як засновник школи і 7 травня святкувався день його народження. Біля Музею знаходилась і головна екседра Академії.

Хоча Академія була школою філософською, у ній вивчався широкий набір наук та мистецтв (техне). Математика, астрономія, музична гармонія, політика тощо входили до змісту освіти, яку давала платонівська школа. Але навчання в Академії не спрямовувалось на якусь спеціалізацію у певній галузі чи науці. Воно принципово орієнтувалось на абсолютну істину, центр, в якому сходились усі людські знання. Більше того, в Академії цікавились не самими знаннями у тій чи іншій науці, а методами і прийомами для визначення знання взагалі. Академія орієнтувалась на космос знань, тобто на їх порядок і на засади цієї впорядкованості. У цьому смислі вона вперше явила приклад тієї організації науково-навчальної роботи, котра пізніше знайшла застосування в академіях і університетах.

Викладання в Академії велося у формі живого, усного слова. Ніхто не читав якихось текстів чи конспектів. Діалог (бесіда) та співбесіда (гомілія) були дуже розповсюдженими. Довгі і багатослівні промови вчителів і учнів не схвалювались. Лише на схилі років Платон почав застосовувати поряд з діалогом акроаматичний метод системно-догматичного викладу. Серед учнів побутував звичай записувати почуте на лекції, або після неї.

Розклад занять в академії цілком підпорядковувався афінському законодавству, за яким заняття в школах мали починатись не раніше сходу сонця і закінчуватись не пізніше заходу. Після Платона, викладання велося схолярхами, які були керівниками і старшинами серед вчителів. Залучались до викладання і здібні учні, які асистували схолярхам і навіть заміняли їх у разі потреби. Деякі учні назавжди залишались в Академії, деякі навчались нетривалий час. В біографії Платона, написаний Олімпіодором [174,445-448], сказано, що він залучив до навчання досить багато чоловіків і жінок, які для того, щоб слухати його, одягались у чоловічий одяг. В Академії навчалось багато іноземців з інших міст-держав, особливо з Риму.

Навчання було безкоштовним, але Академія в особі своїх схолярхів ніколи не відмовлялась від благодійних внесків її учнів у спільну казну. На свято, а також в день народження Платона проводились симпосії – академічні банкети. Пожертвування витрачались і на інші спільні справи.

Проіснувала Афінська Академія майже 900 років. Ще у часи Платона з неї вийшло багато вчених, таких, як астроном Евдокс, довівши кулеподібність Землі, геометр Евклід, філософ Арістотель.